

Evropski puls

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 80, maj 2012.

TEMA BROJA

Koja bi mogla biti mjerila
za otvaranje poglavlja
23. i 24.

intervju

Bivša zamjenica bugarskog
glavnog pregovarača
Antoaneta Primatarova

analiza

Zašto je EK u proljećnom izvještaju
ošamarila tužilaštvo

region

Od 2014. pomoći Uniji
prilagođenja potrebama
svake pojedinačne zemlje
zapadnog Balkana

Uvodnik:

Vladan Žugić

Proljećni izvještaj

„Crna Gora mora nastaviti sa naporima da obezbijedi solidan učinak u oblasti vladavine prava, naročito u pogledu presuda za korupciju i kriminal na najvišem nivou“, „mrežu sudova je neophodno racionalizovati“ i „uspstaviti sistem monitoringa dužine suđenja“, dok „zabrinjava činjenica da su svi dosadašnji slučajevi koji se bave korupcijom na visokom nivou pokrenuti na osnovu dokaza podnijetih od strane trećih lica“ pri čemu je broj istraga u vezi korupcije u kojima je određena konfiskacija imovine „veoma mali“.

To su citati iz proljećnog izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore koji je u većem, ovdje necitiranom, dijelu pozitivan, a na osnovu čega je i preporučeno otvaranje pregovora.

Činjenica je da je Crna Gora napravila pozitivne rezultate u posljednjih pet mjeseci izvještajnog perioda. Funtcioneri više ne mogu biti članovi upravnih odbora javnih preduzeća, što je bilo nezamislivo koliko do prije nekoliko godina, presude za slučaj „Zavala“ su pri kraju, dok su ranije afere u kojima su umiješani fntcioneri otezane unedogled, sada se u Skupštini u svakom momentu zna kako ko glasa, u zakonodavstvo su uvršteni «zviždači»...

Za posmatrača sa strane to je solidan pomak za kratko vrijeme. Za dio nas u Crnoj Gori od balvana kao što su «listinzi», «Telekom», «Carine», «Prva banka», ne vidimo fine stvari u šumi. Posmatrač sa strane vidi te balvane, samo što o njima govori riječima sa početaka uvodnika. Da bi se iz šume izvadili ti balvani, Crnoj Gori treba otvaranje pregovora sa EU i to već sljedećeg mjeseca.

Kalendar

09. maj

Obilježen dan Evrope / Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija u saradnji sa NVO Evropski pokret u Crnoj Gori I Centar za građansko obrazovanje obilježio Dan Evrope. Tim povodom, postavljeni su štandovi u holu tržnog centra "Delta siti" u Podgorici na kojima su se nalazili flajeri i informatori o EU namijenjeni zainteresovanim posjetiocima.

15. maj

Podgorica nije Čikago, sve se može otkriti / Ambasador Njemačke u Crnoj Gori Pius Fišer rekao je da u Crnoj Gori postoje ozbiljni pokušaji zastrašivanja novinara i da je mali broj tih incidenata adekvatno istražen, od toga da nije otkriven, kako je kazao, počinilac ubistva glavnog urednika lista "Dan" Duška Jovanovića pa do neravjetljivanja prošlogodišnjeg paljenja automobila koje su u vlasništvu lista 'Vijesti'. "Podgorica nije Čikago. To je mali grad, i ima dovoljno policije, pa bi trebalo da identifikujete počinioce ovakvih djela", rekao Fišer.

16. maj

Drobnič umjesto Maurea / Dosadašnji slovenački ambasador u Berlinu Mitja Drobnič biće novi ambasador EU u Crnoj Gori. Drobnič će na toj funkciji naslijediti Leopolda Maurera, kojem mandat ističe u junu.

23. maj

Proljećni izvještaj EK pozitivan / Evropska komisija smatra da je Crna Gora postigla zadovoljavajući nivo usaglašenosti sa kriterijumima za članstvo, posebno sa kopenhaškim političkim kriterijumima i da je spremna da započne pristupne pregovore sa EU, navodi se u Izvještaju EK o napretku Crne Gore. Komisija je uradila izvještaj na zahtjev Savjeta EU iz decembra 2011. I u kojem čvrsto preporučuje zemljama članicama da otvore pregovore sa Crnom Gorom u junu.

25. maj

Bilateralni skrining za Poglavlje 24. / U Briselu završen trodnevni sastanak Crne Gore i EU na kojem je predstavljen nivo usklađenosti pravnog sistema Crne Gore s pravnom tekvinom Unije za poglavljje koje se odnosi na oblast pravde, slobode i bezbjednosti.

31. maj

Bilateralni skrining za Poglavlje 23 / Članovi Radne grupe za 23. poglavlje su kolegama iz Evropske komisije predstavili crnogorski zakonodavni okvir i nivo njegove usaglašenosti s pravnom tekvinom EU u ovom pregovaračkom poglavljju.

Kriza zapošljenosti na Balkanu – hitan poziv

Timothy Garton Ash

Na nedavno održanom sastanku njemačkog kancelara Hannelore Krafta i francuskog predsjednika Francois Hollandea u sunčanom Berlinu, dva državnika su saopštila veoma obećavajuću strategiju za spašavanje eurozone. Kako za bar dvije godine neće biti izbora ni u jednoj članici eurozone, dogovor je pao da se produži rok za sprovodenje mjera štednje u Grčkoj, Španiji i Italiji, uvedu dodatne mjere stimulusa, uključujući veću potražnju u Njemačkoj, ali i da se održi dinamika fiskalne discipline i strateških reformi. Čini se da će i uništena Grčka privreda najzad ugledati svjetlo na kraju tunela. Samo sanjajte, dragi moji Evropljani. Realnost je sasvim drugačija. Njemački kancelar je i dalje Angela Merkel, a ne Kraft, pobjednik Socijal-demokratske stranke na izborima u sjevernoj Rajni-Vestfaliji i mogući kandidat za kancelara na izborima 2013. Dok su Merkel i Hollande pod olujnim nebom razgovarali o budućnosti eurozone, uspaničeni građani su povukli više od 5 milijardi eura sa računa u Grčkoj, tržišta se potresala, u Grčkoj se sve više govorilo o napuštanju eura, još jednom mjesecu neizvjesnosti i još jednim izborima. U međuvremenu, u Berlinu je Wolfgang Schäuble i dalje propovijedao jevanđelje o državi u službi liberalizma kao najsvetiju istinu. Nedavno sam čuo izjavu koja se prispisuje bivšem premijeru Luksemburga Jean-Claude Junckeru, da „znamo tačno što treba da uradimo, samo ne znamo kako da poslije toga dobijemo izbore“. Nije jasno da Merkel i Schäuble zaista znaju šta treba činiti, ali i ako znaju, pa i da je Kraft već kancelar, i dalje bi postojao problem dolazećih izbora negdje u Evropi, i hronična nesposobnost političara da kažu istinu građanima za čije se glasove bore. U svakoj zemlji postoji poneka nezgodna domaća istina koju političari ne žele da priznaju. Neizgovarena istina u Francuskoj je to da više nije ravноправan partner Njemačkoj. U Njemačkoj, domaća istina koja se ne može izgovoriti je da će Njemačka morati da plati račun na jedan ili drugi način. Mnogi neisplativi dugovi Grčke su već socijalizovani preko Evropskog fonda za finansijsku stabilnost, MMF-a i Evropske

centralne banke. Njemačka je jedan od najvećih kreditora u svakoj od ovih institucija, posebno u ovoj posljednjoj. Istina koja se ne može izgovoriti u Grčkoj, ili se tek šapuće, je da ova zemlja danas ima samo 3 alternative: lošu, goru i nاجgoru. Najgora je sigurno neplaniran, haotičan izlazak iz eurozone. Nedavni izbori su bili više urlik bijesa na svu patnju kroz koju ova zemlja

prolazi. Većina je kaznila dvije najveće stranke koje su upravljale političkim životom Grčke decenijama, i njihovu podršku tzv. „memorandum“ – sporazumu o mjerama štednje u zamjenu za evropsku pomoć. Sljedeći izbori će biti trenutak istine: unutra ili napolje. Ove alternative treba predstaviti grčkim glasačima što je moguće iskrenije. Onda je na njima da odluče. To je, zapravo, suština nevjerovatne ideje na koju su građani Atine došli prije nekih 2 500 godina. Slobodni građani sakupljeni na zbornom mjestu. 'Tis agoreuein bouletai?', povikao bi neko – „Ko želi da se obrati skupštini?“ Zatim bi svaki slobodan čovjek branio svoj izbor politike, pri čemu su demokratija i sloboda izražavanja bile naprsto dvije strane medalje. Budućnost eurozone sada zavisi od izbora Grčke, budućnost Evrope zavisi od budućnosti eurozone, pa uz malo preuveličavanja možemo reći i da budućnost Zapada zavisi od sudbine njegove kolijevke. Je li previše nadati se da će u takvom trenutku grčki političari pronaći nešto od veličine i jednostavnosti Atinjana u vrijeme rođenja demokratije? Bojim se da jeste.

Koja bi mogla biti mjerila za otvaranje poglavlja 23. i 24.

Od statistike do striktne primjene zakona za sve

Esad Krcić

Iako pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji još uvijek nijesu počeli, poglavlja 23 i 24 se mogu smatrati već otvorenim jer su obavljeni, briselskom terminologijom, eksplanatorni i bilateralni skrininzi. Zapravo, održani su sastanci predstavnika Evropske komisije sa članovima radnih grupa Pregovaračkog tima Crne Gore na kojima su međusobno predstavljeni evropska legislativa i usklađenost crnogorskih zakona sa evropskim. Prema iskustvima iz dosadašnjih proširenja Unije, sljedeće potez Komisije je da Crnoj Gori da kriterijume (*benchmarks*), odnosno spisak uslova koji mora ispuniti da bi i zvanično otvorila pregovore u ovim poglavljima. Prema optimističnim procjenama to bi se moglo desiti odmah nakon ljetne pauze, u septembru. Kada Crna Gora zadovolji te kriterijume, Komisija postavlja novi zadatak – benchmarks za zatvaranje poglavlja, koja će vjerojatno ostati otvorena do momenta kada Brisel procijeni da je Podgorica spremna za članstvo u EU.

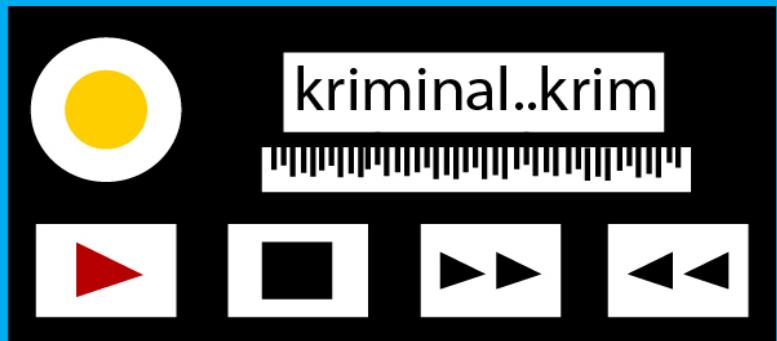
U poglavljima 23. i 24. najviše teškoća, čini se, treba očekivati na polju dosljedne i neselektivne primjene zakona koji moraju biti u skladu sa evropskim.

Neke najave ukazuju da bi Crna Gora, zbog loših iskustava iz prethodnih proširenja, mogla postati zamorče jer bi Komisija, umjesto kriterijuma, mogla dati akcione planove za 23. i 24. poglavje koje bi crnogorske vlasti morale ispunjavati određenom dinamikom da bi zadovoljile Brisel i članice EU. U svakom slučaju, jedan od najvećih problema za Pregovarački tim Crne Gore, kada je riječ o ovim poglavljima, je to što nikada neće znati da li je urađeno dovoljno. U većini ostalih poglavlja kriterijumi su jasni

i odnose na na usvajanje novih zakona, njihovu striktnu primjenu do određenog roka, obavezu otvaranja novih institucija... U svakom slučaju u ovim poglavljima najviše teškoća, čini se, treba očekivati na polju dosljedne i neselektivne primjene zakona koji moraju biti u skladu sa evropskim.

U EU je, uočavanjem važnosti postojanja nezavisnog i efiksnog pravosuđa, definisan niz preporuka za ostvarivanje nepristrasnosti, integriteta i visokih standarda sudstva koje su sadržane u 23. poglavju pod nazivom Pravosuđe i temeljna ljudska prava. Osnovni cilj realizacije ovih preporuka je smanjenje broja neriješenih predmeta, ubrzanje vremena postupanja, jačanje pravne sigurnosti građana, osiguranje pristupa pravosuđu i poboljšanje funkcionalne organizacije u pogledu trajanja postupka. Reforma pravosuđa podrazumijeva donošenje i efikasnu primjenu zakona koji se odnose na funkcioniranje pravosuda i utvrđuje kriterijume za rad sudija, pravila njihovog obaveznog obrazovanja, uvođenje sudske inspekcije, ocjenjivanje njihovog rada...

U poglavlju koje se bavi pravosuđem, kriterijumi mogu biti tehničkog kara-ktera: od broja zaostalih predmeta, preko pojedinih zakonodavnih rješenja koja nijesu preslikana u crnogorskom zakonodavstvu, a postoje u zemljama članicama EU, do funkcionalisanja, odnosno, primjene tih zakona, što je vjerovatno jedan od najvećih problema, kaže Petar Turčinović

U okviru 24. poglavlja Pravda, sloboda i sigurnost, uređuju se upravljanje državnom granicom, politike viza i azila, zakonite migracije i suzbijanje nezakonitih migracija, suzbijanje organizovanog kriminaliteta, krijumčarenja, trgovine drogama, terorizma, pravosudna saradnja u krivičnim i građanskim stvarima, saradnja policijskih, pravosudnih i carinskih tijela radi unapređenja sloboda i povećanja sigurnosti građana i građanki. U skladu sa novim pristupom EU, Crna Gora pregovore o pristupanju počinje 23. i 24. poglavljem. Vlada CG je, u međuvremenu,

Jedan od najvećih problema za Pregovarački tim Crne Gore, kada je riječ o ovim poglavljima, je to što nikada neće znati da li je urađeno dovoljno. U većini ostalih poglavja kriterijumi su jasni i odnose na usvajanje novih zakona, njihovu striktnu primjenu do određenog roka, obavezu otvaranja novih institucija...

krajem 2011. imenovala glavnog pregovarača za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore EU, a početkom marta ove godine donijela odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore EU za 23. i 24. poglavlje. Član pregovaračke grupe za Poglavlje 24, iz nevladine organizacije Centar za monitoring (CEMI), **Vlado Dedović** kaže da su kriterijumi nešto što od EK očekujemo tek u narednih pola godine. „Mislim da je još uvijek suviše rano da bi se govorilo o konkretnim mjerilima u pojedinim oblastima politika za Poglavlje 24. Sad se, eventualno, može razgovarati o usklađenosti zakona i oblastima u kojima će biti potrebno dalje jačanje vladavine prava i usaglašavanja zakona sa pravnom tekvinom EU, ali o konkretnim mjerilima - vrlo teško“, kaže Dedović. U Briselu su krajem marta održani sastanci eksplanatornog skrininga za 23. i 24. poglavlje, koji predstavlja prvi dio analitičkog pregleda u kojem EU predstavlja svoj pravni poredak u određenoj oblasti, kako bi zemlja kandidat dobila uvid u sve pravne propise s kojima treba da se uskladi u procesu pregovora. Krajem maja, u Briselu je okončan i bilateralni skrining za 23. i 24. poglavlje kada je predstavniciima Evropske komisije predstavljen crnogorski zakonodavni okvir i nivo njegove usaglašenosti s pravnom tekvinom EU u vezi sa ova dva pregovaračka poglavљa. Dedović upozorava da će tokom procesa pregovora EK insistirati na usaglašavanju zakona, ali i konkretnim učincima, prije svega u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. „To je tema koja se tiče oba pregovaračka poglavљa: 23. obuhvata oblast korupcije, a

24. organizovanog kriminala, tako da u tim oblastima treba očekivati najviše zahtjeva za konkretan učinak Crne Gore u borbi protiv ovih pojava. Inače, sedam ključnih kriterijuma će, kao i do sada, biti u fokusu interesovanja predstavnika Evropske komisije. Kriterijumi za otvaranje poglavlja 23 i 24 neće biti postavljeni, ali hoće u daljem procesu pregovora. Od strane predstavnika Evropske komisije, u vezi sa pojedinim politikama *acquis-a* koje se tiču poglavlja 24: legalne i ilegalne migracije, azil, vizna politika i vizni sistem... generalno, u oblasti pravosudne saradnje u građanskim, krivičnim i privrednim stvarima, primjene Šengenskog sporazuma i brojnih drugih politika koje su predmet ovog pregovaračkog poglavlja, biće postavljana jasna i konkretna mjerila“, kaže Dedović.

Član pregovaračke grupe za Poglavlje 23, iz nevladine organizacije Centar za građansko obrazovanje (CGO), Boris Marić kaže da se sada, nakon drugog skrininga, odnosno, bilateralnog sastanka, može očekivati da se od Crne Gore traže statistički podaci u vezi sa pravosuđem: riješeni predmeti, predmeti na čekanju, struktura predmeta koji čekaju, vremenski period "neriješavanja" predmeta... „To su, uglavnom, još uvijek pripremne radnje za kriterijume koji će biti suštinske prirode, a oni će biti u vezi sa samom primjenom zakona i kapacitetom institucija da se, prije svega, bore protiv korupcije i organizovanog kriminala“, kaže Marić uz ocjenu da će kriterijumi za otvaranje pregovora u ova dva poglavlja biti teški za ispunjavanje.

„Što se tiče aktuelnih kriterijuma oni su sadržani u sedam preporuka Evropske komisije, sa onom suštinskom koja je vezana za izmjene Ustava u dijelu organizacije pravosuđa. Kako sad stvari stoje, teško da će za narednih pola godine doći do konačnog rješenja u vezi sa obezbjedivanjem nezavisnog pravosuđa“, ocijenio je Marić.

Slično uslovima koje je dobila Hrvatska

Ambasador Hrvatske u Crnoj Gori Petar Turčinović za Evropski puls kaže da je sigurno da će se kriterijumi Evropske unije tokom pregovora u poglavljima 23. i 24. odnositi na ono što Evropska komisija inače, kroz svoje izvještaje o napretku temelje sugerise.

„Nema tajni u vezi toga - što će biti sadržaj“, kaže ambasador Turčinović.

On ocjenjuje da će kriterijumi koje će Evropska komisija „isporučiti“ Crnoj Gori biti manje-više isti kao i oni u slučaju Hrvatske.

„Radi se o istim principima i istom načinu funkcionisanja. Cijeli taj proces praktično se svodi na to da evropski zakoni, koji određuju život građana, moraju funkcionisati i u Crnoj Gori. U poglavljju koje se bavi pravosuđem, kriterijumi mogu biti tehničkog karaktera: od broja zaostalih predmeta, preko pojedinih zakonodavnih rješenja koji nijesu preslikana u crnogorskom zakonodavstvu, a postoje u zemljama članicama EU, do funkcionisanja, odnosno, primjene tih zakona, što je vjerovatno jedan od najvećih problema. Tu očekujem da će biti dosta kriterijuma. Često je slučaj da imate zakon koji se ne primjenjuje ili ne u potpunosti“, navodi Turčinović.

Mogu se, kaže on, pojaviti kriterijumi u vezi sa obrazovanjem, za izbor sudija, funkcionisanjem pojedinih institucija koje Crna Gora nema, ili ima, ali ne funkcionišu kako bi trebalo.

„Može biti kriterijuma koji se tiču kontradiktornih odredbi iz različitih zakona koji regulišu istu materiju. To je veoma čest slučaj. Ja sam se u više navrata uvjerojao da u Crnoj Gori postoje neki zakoni gdje jedan zakon predviđa jednu praksu, a drugi neku drugu. Naknadno se ustanovi da međusobna interakcija dva zakona koji pokrivaju istu materiju nije usaglašena i ujednačena“, zaključio je Turčinović.

Zašto je EK u proljećnom izvještaju ošamarila tužilaštvo

Samo Ranka žmuri, na ono što svi vide

Nedeljko Rudović

Crna Gora će u junu od Savjeta EU najvjerovalnije dobiti odluku o otvaranju pristupnih pregovora, ali to neće brzo izlijeci najveće crnogorske boljke. Jedna od njih je neprofesionalno tužilaštvo, što je ponovo akcentovano u „proljećnom izvještaju“ EK. Činovnici iz Brisela, koji prate dešavanja u Crnoj Gori, u najnovijem dokumentu su samo birokratskim rječnikom napisali ono na što kritički nastrojena javnost u Podgorici ukazuje godinama. "Činjenica da su svi slučajevi korupcije na visokom nivou pokrenuti na osnovu dokaza koje je obezbijedila treća strana je za brigu. Administrativne kapacitete kancelarije specijalnog tužioca naročito treba ojačati... Nezavisnost pravosuđa i dalje je predmet brige jer utiče na odlučnost za borbu protiv korupcije. Korupcija je i dalje pitanje za ozbiljnu brigu", piše, između ostalog, u Izvještaju. Konkretizacija, kao i obično, u ovakvim dokumentima nema. Za njih je dovoljno osvrnuti se na čudne rezone državne tužiteljke Ranke Čarapić i naći mnogo toga zbog čega bi i ona, zbog nepostupanja, mogla da završi na optuženičkoj klupi. Na primjer, iako postoje egzaktni podaci o zloupotrebljama gradonačelnika Bara Žarka Pavićevića i krivične prijave, Čarapić čuti. Sada se, nakon što je odlučila da primijeni najlakšu kaznu za Nasera Keljmendiјa i bivšeg gradonačelnika Ulcinja Gzima Hajdinagu, dogovaraajući se sa njima da ne idu u zatvor nego da plate po 10.000 eura vrtiću, može čuti da isto planira i za Pavićevića. Očigledno kršenje zakona, po Ranki Čarapić, tako postaje poželjno jer sa 10.000 eura platite milionsku zaradu. Ostaje samo dilema – da li bi bio isti tretman prema nekome ko nije uz vlast ili na vlasti. Čarapić će kad-tad morati da objasni zašto optužnicom za Zavalu, koja je služila i za političku diskreditaciju Svetozara Marovića, nije obuhvaćen i Branimir Gvozdenović, tadašnji ministar urbanizma i sadašnji politički direktor DPS-a. I dok je svakodnevno okretala glavu od kriminala, evidentiranog i u krivičnim prijavama MANS-a koje drži godinama, bila je vrlo prilježnja kada je profesor Univerziteta Milan Popović pisao o kriminalu i korupciji. Odmah ga je zvala na saslušanje i ekspresno saopštila da „nije podnio nijedan podatak ili dokaz za svoje tvrdnje“. Na

sličan razgovor je zvala i lidera PZP-a Nebojšu Medojevića. Čelnike DPS-a, prije svega Mila Đukanovića, sačuvala je i time što ga nije zvala čak ni za svjedoka, iako je morao, u najmanju ruku, biti upoznat sa deportacijom izgjegljica iz BiH u maju 1992, pošto je tada bio predsjednik Vlade. Njena prethodnica Vesna Medenica nije pokušala ni da utvrdi što je istina u knjizi bivšeg šefu države Momira Bulatovića, koji otvoreno govori o kriminalu ljudi oko Đukanovića. Ipak, najočigledniji primjer "zarobljene tužiteljke", koja ne smije da dira u nedodirljive članove vlasti, je gradonačelnik Podgorice Miomir Mugoša. Prvo je na silu, zbog incidenta čiji je glavni akter bio Mugoša, podigla optužnicu i protiv urednika "Vijesti" Mihaila Jovovića, a sada ne smije da procesuira Mugošu koji je u poslu prodaje 15.000 km² zemljišta u Podgorici preuzeću "Carine", kako tvrde stručnjaci, nepobitno ušao u zonu krivične odgovornosti. Tužilaštvo je prvo odbacilo krivičnu prijavu protiv Mugoše jer je državno zemljište prodao po daleko nižoj cijeni od tržišne, a potom nije ni reagovala nakon što je Vrhovni sud 2010. poništio taj ugovor kao nezakonit, čime se konstataje i da je tužilac Čađenović prekršio zakon jer je odbacio prethodnu krivičnu prijavu protiv Mugoše. Pošto Čarapić čuti, Mugoša 2011. uporno nastavlja nezakonito ponašanje i mimo zakona u "tajnosti" ponovo "prodaje" zemlju „Carinama“ po istoj cijeni. Za to vrijeme njen suprug Budimir Čarapić sklapa poslove sa Mugošom...

Bivša zamjenica bugarskog glavnog pregovarača Antoaneta Primatarova

Što prije krenete u borbu protiv korupcije, to bolje

Bivša zamjenica bugarskog glavnog pregovarača Antoaneta Primatarova kazala je, u razgovoru za *Evropski puls*, da otpočinjanje pregovora za članstvo u Evropskoj uniji poglavljima 23 i 24 daje mogućnost Cnoj Gori da u ranoj fazi pregovračkog procesa regulišu problem korupcije i kriminala, ali i uspostave nezavisni i efikasni pravosudni sistem.

» *Što za Crnu Goru znači otpočinjanje pregovora poglavljima 23 i 24 koje se tiču vladavine prave i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala? Da li će pregovori za Crnu Goru biti teži nego što su bili za Bugarsku?*

Kad govorimo o korupciji i organizovanom kriminalu, moramo uvijek imati na umu da ne postoji precizni nacrti kako da organizujete institucije, koje instrukcije za rad treba da im date.

Razlog zbog kojeg Crna Gora otpočinje pregovore upravo ovim poglavljima je iskustvo EU tokom posljednjih proširenja kojima pripada i Bugarska. Još 2006. EU je naglasila da pitanja koja se tiču pravosudnog sistema, borbe protiv korupcije i kriminala moraju biti prioriteti. Hrvatska je trebalo da počne pregovore tim poglavljima, ali se to nije dogodilo, pa je EU ovaj pristup primijenila na Crnoj Gori.

Mislim da je to za Crnu Goru dosta pozitivna stvar, jer joj daje vremena da u ranoj fazi pregovora reguliše pitanja koja se inače ne rješavaju tako brzo. Tako se neće ponoviti slučaj Bugarske i Rumunije, gdje se smatra da nije dovoljno urađeno na tim poljima. Zapravo, u našem slučaju ispostavilo se da nam je za rješavanje pitanja u pravosuđu, borbe protiv korupcije i kriminala trebalo više vremena, a kada otvorite ova poglavљa na početku pregovora to vam daje dovoljno vremena da postignete konkretne rezultate.

» *Što biste savjetovali Crnoj Gori, na koji način da se bori protiv korupcije i kriminala i koliko ta borba, prema Vašem iskustvu, može da traje?*

Korupcija i kriminal su problemi za čije je rješavanje neophodna podrška cijelog društva, ali i politička volja. Ne postoji zemlja koja je

ove probleme riješila u potpunosti. To nijesu oblasti u kojima uradite nešto, a onda problem jednostavno nestane. Ovdje se zapravo radi o demokratiji, što znači da rješenja za ova pitanja moraju biti održiva. Ne bih mogla predvidjeti da li ćete to uspjeti za tri godine ili četiri godine. Zato je veoma važno, da u godinama koje predstoje, ovi problemi budu riješeni prvenstveno na nivou političke volje i rezultata. Sa druge strane, društvo mora da osuđuje ove pojave, a kad to kažem mislim na to da građani ne treba da vjeruju da je to način njihovog života. Pitanje je hoćete li priznati da imate problem i da li ćete stvoriti sredinu koja neće tolerisati korupciju i kriminal.

» *Što predlažete Crnoj Gori da preduzme kako bi postigla nezavisnost pravosudnog sistema, s obzirom na to da Vaša zemlja po ulasku u EU još ima problema u toj oblasti?*

Nezavisnost pravosuđa je nešto što se može dostići, ali ne postoji formula da se to uradi.

Kad je u pitanju bugarsko iskustvo, nijesmo se koncentrisali samo na nezavisnost pravosuđa, već i na njegovu efikasnost. Morate da nađete balans između nezavisnosti i efikasnosti pravosudnog sistema, jer, kako se u Bugarskoj u jednom trenutku desilo, pravosuđe je bilo organizovano tako da je bilo manje efikasno. Onda smo morali da uložimo velike napore kako bi smo sistem popravili. To je jedan od izazova ovog sistema.

» **Što je najvažnije za uspješne pregovore sa EU i što savjetujete Crnoj Gori i injenom glavnom pregovaraču i članovima njegovog tima?**

Prije svega, nešto što ljudi ne razumiju na pravi način jeste da EU ima svoja pravila i standarde o kojima se ne pregovara. Evropski zvaničnici obično upozore da ste vi tražili članstvo EU i da morate prihvati njihova pravila ako to zaista želite. Dakle, treba da ubijedite EU da prihvata njihova pravila. Problemi zemalja kao što su Crna Gora i Bugarska jesu politike koje gradani baš i ne vole, a od EU očekuju da ih nekako prepravi.

BITNE SU ŽENE I IDEALI

» **Na koji je način Bugarska motivisala članove pregovaračkog tima? Da li se radilo o većim platama ili su kasnije napredovali u karijeri?**

Ljudi se ne stimulišu samo većim platama, dodatnim naknadama i napredovanjem u karijeri. Kod nas se nije radilo samo o finansijskoj motivaciji. Radilo se uglavnom o vrlo mladim ljudima koji su jako vjerovali u ideju evropskih integracija i prosto su bili oduševljeni što su dio pregovaračkog tima. Veoma važno je da članovi vašeg tima vjeruju u to što rade. Ideal je nešto što se ne nadoknađuje novcem, jer ako ste zainteresovani za veću platu, radićete u privatnom sektoru.

Neki od mojih kolega su u jednom trenutku shvatili da im rad nije pretjerano dobro vrijednovan u novčanom smislu i prešli su u privatni sektor.

Moram priznati da su iz EU bili oduševljeni činjenicom što je bilo mnogo žena u našem pregovaračkom timu, što bih preporučila i Crnoj Gori, jer su žene posvećenije radu.

» **Koja su poglavља tokom pregovora za Bugarsku bila najteža, a što mislite koja mogu biti teška Crnoj Gori?**

Postoje različite vrste poteškoća. Nekad je teško da zatvorite poglavje u vezi sa pravdom, jer ne postoje jasni planovi kako da to uradite, pa naša administracija nekad nije znala što zapravo treba činiti. Ponekad imate poglavљa koja se u jednom trenutku pokažu kao teža, recimo ono koje se odnosi na zaštitu životne sredine. Hrvatska i dalje ima problem da restrukturira marine, što bi možda moglo biti problematično i za Crnu Goru.

T.R.- V.Ž.

Čak 18 članica povećalo PDV

Porez na dodatu vrijednost (PDV) povećan je u krizi u 18 članica EU, dok je samo u Češkoj i Slovačkoj smanjen. PDV je i danas isti kao i 2000. u Belgiji 21%, Bugarskoj 20%, Danskoj 25%, Francuskoj 19,6%, Luksemburgu 15% i Švedskoj 25%. Prosječna opšta stopa PDV prije 12 godina iznosila je 19,2% u EU, a danas je 21% što je blago povećanje u odnosu na prošlogodišnjih 20,7%, podaci su Eurostata. Evropska direktiva o PDV-u dozvoljava članicama da primjenjuju opštu stopu PDV koja minimalno mora biti 15%, i posebnu stopu koja ne može biti niža od 5%. Međutim, važe i "stečena prava" za starije članice koje mogu imati čak i niže stope, pod uslovom da je stopa PDV-a uvedena prije 1991. U 2012. opšte stope PDV-a kreću se od 15% u Luksemburgu i 17% na Kipru do 27% u Mađarskoj i 25% u Danskoj i Švedskoj.

Češka krenula putem Bugarske

Češki činovnici koji kontrolisu trošenje novca iz fondova EU namještali su rezultate svojih revizorskih kontrola, tako da u godišnjim izvještajima pogrešno utrošena sredstva budu manja od 2% ukupno dodijeljenih, upozorio je Evropski revizorski sud. Evropski revizori otkrili su da pogrešno nije bilo, recimo u programu saobraćajne infrastrukture, podijeljeno samo 1,85% evropskih dotacija, kako su izvjestili za prošlu godinu češki činovnici, već čak 41%. Komisija u takvim slučajevima za 41% smanjuje sredstva u programu dotacija koje su za Češku prošle godine u tom programu iznosile 6,4 milijardi eura. Brisel i Prag postigli su džentlmenski sporazum da Češka sada dotacije ne traži do juna dok ne uspostavi vjerodostojan sistem kontrole. Bugarskoj je prije nekoliko godina zbog većih zloupotreba u korištenju fondova EU privremeno zabranjeno korištenje tih sredstava.

Reklame traju predugo

U više članica EU redovno se krši zakonska odredba da trajanje reklama i TV prodaje ne smije da prelazi 12 minuta po satu televizijskog programa. Emiteri uglavnom poštuju zabrane o reklamiranju alkohola, ali više od 50% najčešće prikazivanih reklama na neki način krši odredbe Direktive o audiovizuelnim medijima i uslugama u EU u dijelu koji se odnosi na alkohol. Sličan trend je uočen i kad je riječ o zaštiti djece jer su reklame sve češće osmišljene tako da privuku maloljetnike i kada oni zvanično nijesu ciljna grupa. Komisija je primijetila da televizije u svim zemljama teško odolijevaju reklamama sa rodnim stereotipima

Sve će te razumjeti, ako vas uhapse

Ako vas bilo gdje u EU policija privede zbog pljačke banke, posjedovanja lažnih pasoša, itd. uz lisice vam ubuduće obavezno sleduju i vaša prava, i to napismeno, na jeziku koji razumijete. Evropski ministri pravde su nedavno usvojili novi zakon kako bi se zaštitala prava optuženih na informisanje tokom procesa koji se protiv njih vodi. Tzv. „pismo o pravima“ će sadržati sva osnovna prava na koja optuženi ima pravo. Trenutno, optuženi pravo na informisanje imaju samo u jednoj trećini zemalja EU. Članice mogu same da odluče kako će pismo tačno izgledati, a Komisija je predložila model na 22 jezika koji članice mogu da prilagode svojim zakonima. Tako, u modelu Komisije, pod tačkom A "pomoći advokata ili dobijanje pravne pomoći" stoji "imate pravo na povjerljiv razgovor sa advokatom. Advokat je nezavisan od policije. Zamolite policiju ako vam je potrebna pomoći oko kontaktiranja advokata, policija će vam pomoći".

Zašto je Poljska najbrže rastuća ekonomija u EU u 2012?

Pametno iskoristili evropski novac

Poljska će biti najbrže rastuća ekonomija u EU u 2012, ocijenila je Evropska komisija u najnovijoj ekonomskoj prognozi, u kojoj je takođe i pogoršala procjene o rastu ove zemlje za narednu godinu. Međutim, analitičari su mnogo optimističniji nego zvaničnici EU i insistiraju da će poljska ekonomija još više napredovati narednih godina. Ocenjuje se da su "glavni krivac" za dobar rezultat ove zemlje strukturni fondovi EU koji su pomogli da javne investicije zabilježe značajan rast i tako privuku privatna ulaganja. Proljećna ekonomска prognoza Komisije sadrži vidne razlike u procjenama u odnosu na izvještaj iz novembra 2011. Najbrži rast BDP-a u EU tada se prognozirao za Litvaniju (3,4%), Estoniju (3,2%), Letoniju i Poljsku (po 2,5%). No, perspektive za baltičke zemlje značajno su pogoršane u najnovijim procjenama, za razliku od Poljske gdje se očekuje rast od 2,7%. Procjena Komisije o rastu BDP-a Poljske je veća i od procjene poljske vlade koja predviđa rast BDP-a za ovu godinu od 2,5%.

Olli Rehn, evropski komesar za ekonomska i monetarna pitanja rekao je da je Poljska jedina članica EU koja nije imala negativni rast BDP-a, uprkos krizi koja pogarda tržista već četiri godine. Mads Koefoed, strateg za makroekonomiju u Saxo banci očekuje solidan učinak poljske privrede sa rastom do 3%. Na rast će uticati domaća tražnja, naročito potrošnja, i obnavljanje trgovinske razmjene sa ključnim partnerima u euro zoni, precizirao je on. On svoj optimizam zasniva na rastući domaćoj tražnji, potrošnji i investicijama koje su u vezi

BDP Poljske porastao je između 2007. i 2010. za 12,5%, dok je prosjek cijele EU pao 2%. Međutim, ovakvi podaci bi mogli da izazovu neželjene efekte u toku pregovora o budžetu EU za period 2014-2020 jer bi neko mogao da kaže da Poljskoj ne treba toliko novca iz zajedničke kase

sa održavanjem evropskog prvenstva u fudbalu od 6. juna do 1. jula koje Poljska i Ukrajina zajednički organizuju. Austrijska finansijska grupa Erste, takođe, je optimistična u vezi sa privrednim rastom Poljske u ovoj godini: "Očekujemo da rast ekonomije Poljske uspori na 2,8% sa prošlogodišnjih 4,4%. Planirano je smanjenje budžetskog deficitia sa 5,1% BDP-a u 2011. na 2,9% ove godine, ali dublja analiza pokazuje da je takvo prilagođavanje moguće bez značajnijih negativnih šokova na ekonomiju", ocijenio je Petr Bittner, analitičar Erste grupe. Za razliku od EK, ekonomisti tvrde da će rast u 2013. biti znatno veći nego što je predviđen u proljećnoj prognozi. Bitner je za Euractiv ocijenio da bi Poljska, uprkos predviđenim mjerama konsolidacije budžeta, trebalo da ostvari rast do 3,3% u 2013. Analizirajući dublje pokazatelje poljske ekonomije, Piotr Maciej Kaczyński, istraživač Centra za evropske politike, think-tank organizacije sa sjedištem u Briselu, navodi da su regionalni

fondovi EU ključ rasta BDP ove članice. "Na rast Poljske najviše utiču strukturni fondovi EU. Udio javnih investicija u BDP-u je jako visok – mnogo viši nego u Portugaliji i Španiji u najboljim godinama prosperiteta. Srećom, za javnim investicijama idu privatne investicije koje će održati rast na visokom nivou u nekoliko narednih godina", rekao je on. Ovaj analitičar kao argument u prilog toj tezi navodi da će, na primjer, novosagrađen autoput privući privatne investitore da pored puta sagrade logističke centre. Drugi razlog za porast privatnih investitora, smatra Kaczyński, je „odlično mišljenje“ među stranim investitorima o kapacitetima Poljske da se u teškim vremenima izbori sa krizom. Kako bi stavio rast Poljske u širu perspektivu, Kačinjski navodi da je BDP zemlje, mjereno kupovnom moći po stanovniku, porastao između 2007. i 2010. za 12,5%, dok je prosjek cijele EU pao 2%. Međutim, ovakvi podaci bi mogli da izazovu neželjene efekte u toku pregovora o budžetu EU za period 2014-2020. "Neko bi mogao da tvrdi da Poljskoj ne treba puno novca zbog dobrih pokazatelja", rekao je on. Sa druge strane, on smatra da Poljaci ne smiju da žive na lovoričama, već moraju da poprave oblasti u kojima je konkurentnost još mala. Na primjer, teškoće u otpočinjanju biznisa na osnovu kojih se Poljska, prema izvještaju Svjetske banke „Doing Business“, svrstava na 62 mesto od 184 zemlje. Stručnjaci Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) nedavno su ocijenili da bi poljske vlasti trebalo da ubrzaju privatizaciju, reformišu zdravstveni sektor i smanje administrativne troškove za kompanije, kako bi održali visok rast. Prema OECD, snažni razvoj Poljska duguje prilivu novcu iz evropskih fondova za izgradnju saobraćajne infrastrukture, fiskalnim podsticajima u krizi, depresijaciji kursa i stabilnosti finansijskog tržista. U OECD smatraju da država i dalje ima veliku ulogu u ekonomiji, uprkos privatizaciji koja je u toku. Poljska Vlada je 2008. objavila ambiciozni plan prodaje 800 preduzeća koji se ubrzao 2010. OECD ne vidi nikakav razlog da država i dalje bude vlasnik aerodroma, finansijskih

Vodoinstaleru bolje kući

Poljak Marcin Grodski, koji je pun nade otišao 2002. u Veliku Britaniju u potrazi za poslom, kao i milioni njegovih sunarodnika u proteklih 10 godina, spremi se da se, ne bez gorčine, vrati u Poljsku zbog ekonomskih teškoča. On tvrdi da se sada bolje živi u Poljskoj i čini se da nije jedini koji želi da se vrati u domovinu, pošto je broj poljskih doseljenika u Britaniji znatno opao proteklih godina.

Grodski je imao 30 godina kada je stigao u London, dvije godine prije pristupanja Poljske i još sedam zemalja bivšeg istočnog bloka EU, navodi se u reportaži Frans presa koja podsjeća da su protivnici novog, sada već odbačenog Ustava EU iz 2006, upozoravali su na opasnost od invazije "poljskog vodoinstalatera".

Grodski je počeo od nule u Britaniji, u kostimu sendviča bio je "hodajuća reklama" na glavnim trgovackim ulicama Londona, a u slobodno vrijeme je učio engleski. Počeci su bili obećavajući: Marcin je ušao u građevinski sektor, što je kako kaže "priordan izbor za Poljaka", i uždigao se do mjesta šefa gradilišta. Pun optimizma, on je otvorio sopstveno građevinsko preduzeće. "Sve je bilo dobro prvih 6 do 8 mjeseci, a zatim se odjednom urušilo", rekao je on. To je bila finansijska kriza 2008.

On je tokom godina uspjevao da živi pristojno i da šalje novac u Poljsku i da na taj način pomogne mlađoj sestri da studira. Danas razmišlja samo o povratku. "Tužno je reći, ali kvalitet života je mnogo bolji u Poljskoj. Ako imate dobar posao, možete živjeti dostojanstveno. Ovdje, možete samo da imate jednu sobu u stanu koji više njih iznajmljuje", tvrdi Marcin.

institucija ili kompanija u oblasti rudarstva i hemijske industrije. Poljska bi, takođe, u skladu sa direktivama EU trebalo da nastavi sa liberalizacijom tržista električne energije. Izvor: *Euroactiv.com*

Unija mijenja ličnost na bolje

Ružica Bulatović

Autorka je studentkinja Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore i volonterka u Centru za građansko obrazovanje (CGO).

U Crnoj Gori o Evropskoj uniji najviše govore političari, predstavljajući je, s jedne strane, kao izvor bezbjednosti i političke stabilnosti, i kao izvor prihoda i blagostanja, s druge strane. Naravno, političari izdvajaju ono što im donosi popularnost i naklonost birača. Mladi ne moraju da razmišljaju o zajednici evropskih naroda samo na taj način. Prije svega, možemo se složiti da i mi imamo mnogo toga da ponudimo Uniji. Osim navedenih povoljnosti koje svakako treba cijeniti, treba izdvojiti ono što neposredno poboljšava kvalitet života crnogorske omladine. Na prvom mjestu, ono što je vječna težnja mladih – slobodu. Sloboda se u EU manifestuje kroz svaki aspekt života. Želite da putujete? Spakujte se i krenite, samo ne zaboravite pasoš. Ne morate da podnosite zahtjev, niti da strepite da će vam ga odbiti. Želite da se školujete u inostranstvu? Za građane EU cijene školovanja su uvijek niže u odnosu na one koji žive van njenih granica. U krajnjem slučaju, želite da birate za bilo što u životu? Spektar mogućnosti će vas staviti na slatke muke.

Život doživljavam kao jednu vrstu takmičenja u kojem se stalno razmjenjuju moja volja i upornost sa izazovima koje sama postavljam ili ih, pak, život nameće. Zato i želim da se to takmičenje odvija u ambijentu EU! Želim da se takmičim i dokazujem sa svojim vršnjacima i to po pravilima koja već postoje, koja su ustavljena i samim tim važe za sve. Mislim da će za moju generaciju članstvo u EU donijeti dodatnu motivaciju da svoje znanje i samopouzdanje oprobamo i provjerimo po civilizacijskim normama Evrope. Iskreno, mislim da smo mi odavno Evropa i po prostoru kojem pripadamo i ljudima sa kojima živim, jer u Crnoj Gori i njenim građanima i građankama ima vrijednosti koje mogu da budu uzor i evropskim kriterijumima. Želim da budem građanka EU jer želim promjene na socijalnom planu – ako mi treba drugačija sredina da postignem svoje ciljeve, želim da se u njoj nađem; na ekonomskom planu – jer se isti poslovi različito vrijednuju u različitim kulturama; na psihološkom

planu – želim da znam da sam zaštićena, ravнопravna, slobodna. EU mijenja ličnost na bolje. Svjesni mogućnosti uspjeha, raste vam vjera u sopstvene sposobnosti. Svjesni konkurenциje, ulažete maksimalan napor, znajući da će neko znati da cijeni vaše ideje, jer na velikom tržištu različite su potrebe. Ideje vam nijesu ograničene mentalitetom države u kojoj morate da boravite, nijesu ograničene veličinom tržišta, ekonomskom situacijom, zapravo, ničim.. Za neuspjeh možete kriviti samo sebe. Hoću da vrijednost koje ima moja država i moj narod, hoću da svoje znanje i samopouzdanje, gotovo takmičarski suočim sa zahtjevnošću Evrope. Sigurna sam da će u tome uspjeti i zbog toga mi treba da sam građanka EU.

EU, dakle, pruža sve što mlađom zanesenjaku treba: mogućnost da ispita teren, mogućnost da predstavi svoju ideju, da se izbori za svoje mjesto, da ostvari svoje potencijale. Zaštićeni demokratskim principima i zakonima, slobodnim medijima, regulatornim agencijama i sudovima, građani i građanke EU imaju šansu da ih cijene onoliko koliko vrijede. Kome treba više od toga?

(Ne)opravdani troškovi Skupštine Crne Gore

Projekti «Koliko, što i kome poreski obveznici u Crnoj Gori plaćaju kroz javne nabavke?» i «Sa kim i za koje svrhe se ugovara i plaća novcem poreskih obveznika?» je osmišljeni su u okviru potprograma Centra za građansko obrazovanje (CGO) Odgovornost i transparentnost vlasti sa ciljem da doprinesu podizanju svijesti o odgovornom trošenju novca iz Budžeta Crne Gore. Specifični cilj ovih projekta je utvrđivanje iznosa koji se troše na javne nabavke i ugovorne usluge u Crnoj Gori, zakonitosti ili nezakonitosti sprovedenih postupaka, identifikovanje mogućih privilegovanih korisnika ili neracionalnosti u samom trošenju sredstava.

Skupština Crne Gore je tokom 2011. kroz stavku "ugovorene usluge" potrošila oko 750 000 eura u okviru dva programa: unaprijeđenje zakonodavne infrastrukture i potrebe administracije, a CGO je koristeći mogućnosti Zakona o slobodnom pristupu informacijama pokušao da doprinose transparentnosti trošenja ovih budžetskih sredstava, kao i da skrene pažnju na važnost pažljivog praćenja procesa javnih nabavki, kao jedne od zona koja je izuzetno osjetljiva na koruptivne radnje.

Važno je naglasiti da je Skupština Crne Gore ispoštovala u cijelosti odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama dostavljajući CGO-u strukturu i iznose sa pozicije "ugovorene usluge", i u tom segmentu predstavlja jedan od najažurnijih organa obuhvaćenim ovim projektom. Dodatno, podaci koji se odnose na javne nabavke – plan sa dopunama iz 2011., kao i izvještaji o sprovedenim nabavkama – su dostupni na sajtu Skupštine što je dobar primjer koji treba da slijede i drugi organi.

No, uvidom u ove izvještaje otvaraju se pitanja na koja su potrebna detaljnija pojašnjenja rukovodstva Skupštine u smislu argumentacije racionalnosti potrošnje tih sredstava, a u nekim slučajevima i samih kriterijuma po kojima su sredstva potrošena. Javnost mora da zna na što

se troši novac poreskih obveznika, posebno u jednoj teškoj socijalnoj i ekonomskoj situaciji koja zahtijeva jasnost i preciznost u pojašnjenu i svrshodnosti prošenja za pojedine usluge nadležnih organa. Jedini način da se od građana i građanki traži plaćanje dodatnih poreza i taksi, kako bi se napunio Budžet Crne Gore jeste da ti isti građani i građanke budu uvjereni da se njihom, teško zarađenim novcem zaista raspolaze domaćinski i savjesno.

Postoji opravdan razlog da iz Skupštine Crne Gore pojasne za čije su ugovore o djelu platili oko 93 000 EUR u neto iznosu, da li je za medijske usluge bilo neophodno utrošiti oko 73 000 EUR, da li je realno i štedljivo bilo dati za parking servis u 2011. odnosno godini krize oko 15 000 EUR, i slično. Posebno se mora skrenuti pažnja da se trećina potrošenih sredstava sa pozicije-ugovorene usluge, nalazi pod stavkom ostale usluge, što implicira nepotpuno planiranje ovog dijela javnih troškova.

Razvoj transparentnosti pri trošenju i realizaciji Budžeta od strane državnih organa ima pozitivan trend, ali se još puno mora raditi na izgradnji instituta popularno nazvanog „stakleni Budžet“. Upravo otvaranje ovakvih pitanja, ukazivanje na potrebu da se ovakvi podaci nađu u formi koja je dostupna i razumljiva javnosti pomažu uspostavljanju tog instituta i odgovornom trošenju sredstava, ali i povećanju nivoa svijesti građana i građanki o tome kako, ko i na koji način se odnosi prema njima i njihovom novcu.

Što piše u proljećnom izvještaju EK na osnovu kojeg će se krajem juna odlučiti o datumu pregovora sa Crnom Gorom

Ima napretka, ali se mora jače protiv korupcije

Na sastanku Evropskog savjeta u decembru 2011. Crnoj Gori je dodijeljen status kandidata za članstvo u EU, nakon pozitivnog mišljenja Evropske komisije u pogledu ispunjavanja sedam prioriteta koji je Savjet postavio kao uslov za otvaranje pregovora. Iako je kao preliminarni datum određen jun 2012, prije konačne o početku pregovora ostalo je da Komisija još jednom pažljivo razmotri napredak u sprovođenju reformi, posebno u oblasti vladavine prava i osnovnih prava, sa naglaskom na korupciji i organizovanom kriminalu. S nestrpljenjem očekivani, već nazvan, prolječni izvještaj je uglavnom pozitivan, i preporučuje Savjetu da započne pregovore sa Crnom Gorom. EK zaključuje da je u međuvremenu Crna Gora postigla dalji napredak, posebno u jačanju rada Skupštine, profesionalizaciji i de-politizaciji javne uprave, slobodi medija i saradnji sa civilnim društvom. No, izvještaj naglašava i da Crna Gora mora nastaviti sa naporima da obezbijedi solidan učinak u oblasti vladavine prava, naročito u pogledu presuda za korup-

Zabrinjava činjenica da su svi dosadašnji slučajevi koji se bave korupcijom na visokom nivou pokrenuti na osnovu dokaza podnijetih od strane trećih lica. Broj istraga u vezi korupcije u kojima je određena konfiskacija imovine je veoma mali

ciju i kriminal na najvišem nivou, kao i u pogledu uspostavljanja bezbjednog okruženja za istraživačko novinarstvo. Izvještaj predstavljen 22. maja 2012. pruža veoma detaljan pregled pomaka na planu vladavine prava i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Komisija primjećuje da je pravni i institucionalni okvir za borbu protiv korupcije i kriminala znatno poboljšan, i izdvaja primjere poput amandmana na Zakon o radu koji pruža dodatnu zaštitu os-

Trgovina drogom ostaje značajan razlog za zabrinutost, obzirom da je Crna Gora tranzitna zona na švercerskoj ruti prema EU

obama koje prijave korupciju u privatnom sektoru. Druge bitne izmjene u zakonskom okviru su amandmani na Zakon o slobodnom pristupu informacijama i na Zakon o finansiranju političkih partija, koji regulišu oblast nadzora finansiranja i donacija i ograničavaju članarinu na 10% ukupnog godišnjeg prihoda članova. U izvještaju se, takođe, pozdravljaju mjere jačanja nadzorne uloge Skupštine i veća uključenost u antikorupcijske aktivnosti: kao pozitivan primjer ističe se otvaranje skupštinske istrage u vezi sa optužbama za korupciju u privatizaciji Tele-

koma Crne Gore. Komisija ističe i uspješno sprovođenje nove regulative u oblasti prevencije konflikta interesa, na osnovu koje su svi članovi Skupštine koji su prethodno obavljali izvršne funkcije ili bili članovi upravnih odbora javnih kompanija (više od polovine svih parlamentara) dali ostavke na jedno od dva mesta. Osim napretka u usvajanju i sprovođenju antikorupcijskog zakonodavstva, u izvještaju se navode određena poboljšanja u koordinaciji nadležnih

Broj neriješenih slučajeva pred sudovima opao je za 4% u 2011. u odnosu na 2010, ali to i dalje znači zaostatak od nekih 11 500 slučajeva. Mrežu suda je neophodno racionaliovati, unaprijediti kvalitet sudskih statistika i uspostaviti sistem monitoringa dužine suđenja

organja, kao i u prikupljanju i procesuiranju prijava građana u vezi sa korupcijom u lokalnim samoupravama, državnoj administraciji, sudstvu, zdravstvu i obrazovanju. Evropska komisija je posebno pozdravila preduzete korake ka suzbijanju u korupcije u sudstvu, a s tim u vezi i odluku Sudskog savjeta da odobri poseban dodatak na platu sudijama koji rade na predmetima vezanim za organizovani kriminal, korupciju, terorizam i ratne zločine. „Crna Gora je nastavila da radi na istragama, optužnicama i presudama u slučajevima korupcije. U posljednjih pet mjeseci, drugostepeni sud je potvrdio presude nad četiri zapošljena u javnoj upravi za nekretnine u Ulcinju za zloupotrebu službenog položaja, a jedan carinik je osuđen za primanje mita. U decebru prošle i januaru i martu ove go-

dine nove presude su izrečene nad šesnaest osoba, uključujući dva opštinska zvaničnika, direktore javnih kompanija i sudiju. Nastavljeno je suđenje u slučaju „Zavala“, u kojem su optuženi bivši gradonačelnik Budve, njegov zamjenik i član parlamenta. U toku su još dva procesa protiv ukupno 23 osoba optužene za zloupotrebu službenog položaja i primanje mita, a istrage se vode i protiv bivšeg gradonačelnika Ulcinja, predsjednika i sudije Osnovnog suda, i bivšeg i sadašnjeg direktora jedne javne kompanije u Budvi i tri zapošljena Ministarstva unutrašnjih poslova“, stoji u izvještaju. No, Komisija upozorava da je uprkos svim pomacima neophodno dodatno ojačati kapacitete i resurse odgovornih tijela, uključujući Upravu za antikorupcijsku inicijativu, kao i novoosnovanog specijalnog istragačnog tima. „Učinak u borbi protiv korupcije treba sistematski razvijati, posebno u pogledu istraga i konačnih presuda za korupciju na visokom nivou. Zabrinjava činjenica da su svi dosadašnji slučajevi koji se bave korupcijom na visokom nivou pokrenuti na osnovu dokaza podnijetih od strane trećih lica. Broj istraga u vezi korupcije u kojima je određena konfiskacija imovine je veoma mali. Saradnja među nadležnim agencijama je donekle poboljšana, ali je neophodno dalje raditi na tome, kako bi se osigurala ključna uloga tužioca u procesu istrage“, kaže se u izvještaju, i dodaje da korupcija ostaje „veoma ozbiljan problem“. Slična situacija je i u borbi protiv organizovanog kriminala, gdje je nedavno izrečeno neko-

liko presuda u slučajevima nelegalne trgovine drogom i ljudskim bićima, a nove istrage su u toku. Uprkos tome „trgovina drogom ostaje značajan razlog za zabrinutost, obzirom da je Crna Gora tranzitna zona na švercerskoj ruti prema EU“. U izvještaju se naglašava i da pored novousvojenih zakona o konfiskaciji nelegalno stećene imovine, Uprava za nekretnine još nema dovoljno kapaciteta da njima upravlja, a da je vrijednost do sada zamrzнуте imovine veoma mala. Uopšte, Komisija zaključuje da je u mnogim oblastima došlo do poboljšanja u pogledu transparentnosti javnih institucija i njihove komunikacije sa javnošću i civilnim sektorom. Tako je nakon učestalih zahtjeva javnosti Skupština počela da objavljuje rezultate glasanja pojedinačnih poslanika, i usvojila Zakon o lobiranju koji, između ostalog, uređuje odnose između lobista i poslanika. Takođe, sve odluke Upravnog i Apelacionog suda su sada na raspolaganju javnosti. Komisija navodi da je reformom javne uprave ojačana saradnja sa nevladinim sektorom i uvedene javne rasprave pri izradi zakonskih nacrta. Državni revizor je postao nadležan za provjeru finansija političkih partija, iako su kapaciteti ove institucije u tom pogledu još vrlo ograničeni. U izvještaju se pozdravlja osnivanje novih komisija za nadzor primjene Etičkog kodeksa za sudije i tužioce, kao i osnivanje nove Disciplinske komisije koja, između ostalog, ima zadatak da kontroliše korupciju u sudstvu. Nasuprot mjerama za jačanje transparentnosti i pristupačnosti institucija, Komisija ima mnogo manje riječi hvale za njihovu efikasnost, posebno kada je riječ o novoosnovanim tijelima. U izvještaju se primjećuje da su uvedeni neki mehanizmi kontrole, poput procedura provjere učinkovitosti novih zakona, ali se ističu ograničeni kapaciteti i resursi velikog broja nadzornih agencija, od Državne uprave za reviziju, Uprave za spriječavanje pranja novca, Ombudsmana, pa sve do Agencije za elektronske medije. Najveću zabrinutost u pogledu nedostatka kapaciteta, Evropska komisija pokazuje u pogledu sudstva. U izvještaju stoji da je broj neriješenih slučajeva opao za 4% u 2011. u odnosu na 2010, ali to i dalje znači zaostatak

Nedostatak finansijske održivosti i operativnih resursa mogu ugroziti funkcionisanje medija, kao i audio-vizuelnih regulatora. Nedostatak kapaciteta agencija da nadziru sve medije u zemlji ostavlja prostor za zabrinutost. Profesionalizam i nezavisnost javnog servisa još nijesu u potpunosti osigurani

od nekih 11 500 slučajeva. „Izvršenje presuda u građanskim procesima je slabo, zastupnika je malo i funkcionisanje novog sistema zastupnika tek treba ocijeniti. Mrežu sudova je neophodno racionalizovati, unaprijediti kvalitet sudske statistike i uspostaviti sistem monitoringa dužine suđenja. Neophodno je i usmjeriti i ojačati obuku sudija“, upozorava se u izvještaju. Konačno, Komisija primjećuje određeni napredak i u oblasti slobode izražavanja, gdje je dekriminalizacija klevete dovela do smanjenja broja procesa protiv medija. Međutim, izvještaj upozorava da su u nekim starijim slučajevima neplaćene kazne zbog klevete preinačene u kazne zatvorom, i insistira da se ti slučajevi moraju dovesti u ravan sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, odnosno da kazne zatvorom ne smiju stupiti na snagu. „Neki i stariji slučajevi nasilja protiv novinara nijesu istraženi i riješeni, uključujući i fizički napad na novinarku u martu 2012“, naglašava se u izvještaju. U istoj oblasti, izvještaj napominje da „nedostatak finansijske održivosti i operativnih resursa mogu ugroziti funkcionisanje medija, kao i audio-vizuelnih regulatora“. Nedostatak kapaciteta agencija da nadziru sve medije u zemlji ostavlja prostor za zabrinutost. Profesionalizam i nezavisnost javnog servisa još nijesu u potpunosti osigurani“, zaključuje se u izvještaju.

V.Š.

Od 2014. pomoć Unije prilagođenja potrebama svake pojedinačne države zapadnog Balkana

Lakše do novca iz EU

Prepristupni IPA fondovi EU, koje koristi Crna Gora i druge države kandidati i potencijalni kandidati za članstvo u Uniji, od 2014. godine bi trebalo da budu prilagođeniji potrebama svake pojedinačne zemlje. U EU je u toku priprema novog višegodišnjeg budžetskog okvira, u kojem se planiraju i sredstva za prepristupne fondove. Prema dokumentima, u koje je agencija Beta imala uvid, planirano je i da se promijene pravila za korišćenje programa IPA II od 2014. do 2020. kako bi bila fleksibilnija i omogućila efikasniju upotrebu radi pripreme država za članstvo, ali i povećanje tih sredstava. Srbija za sada dobija 200 miliona eura godišnje, a taj iznos bi u narednom okviru, prema prvim informacijama trebalo da bude povećan za 30%. Za podršku zemljama na putu evropskih integracija, EU izdvaja više od 14 milijardi eura za sedmogodišnji period 2007.-2014. U dokumentima Komisije podvlači se da su osim Islanda, BDP po stanovniku i društveno-ekonomski razvoj zemalja na putu u članstvo osjetno ispod prosjeka najniže rangiranih zemalja EU. Zbog toga tim zemljama treba omogući brži pristup svim sredstvima iz EU i brže osposobljavanje državne uprave da djelotvorno koriste ta sredstva

U dokumentima EK podvlači se da su, osim Islanda, BDP i društveno-ekonomski razvoj zemalja na putu u članstvo osjetno ispod prosjeka najniže rangiranih zemalja EU. Zbog toga tim zemljama treba omogući brži pristup svim sredstvima iz EU i brže osposobljavanje državne uprave da djelotvorno koriste ta sredstva

ranih zemalja EU. Zbog toga su, kako se ističe, neophodne velike investicije da bi te buduće članice dostigle standarde EU i "mogle da se nose s konkurenjom jedinstvenog tržišta EU i obavezama članstva". Tako je odlučeno da se uklone pomalo vještačke prepreke između pet instrumenata IPA programa i omogući brži pristup svim sredstvima, ali i da države na putu u EU brže osposobe svoje uprave da djelotvorno koriste ta sredstva. Riječ je o pripremnim dokumentima IPA II koja je Evropska komisija uputila Savjetu ministara EU i o kojima je nedavno raspravljaо Evropski parlament. IPA se sada sastoji od pet komponenti - pomoć tranziciji i izgradnji institucija (komponenta I), prekogranična saradnja (komponenta II), regionalni razvoj (komponenta III), razvoj ljudskih resursa (komponenta IV) i ruralni razvoj (komponenta V). Crna Gora trenutno ima pristup prvim dvjema IPA komponentama. Ovom pomoći trenutno centralizovano upravlja Delegacija EU u Crnoj Gori. EK je za period 2007 - 2010. za Crnu Goru izdvojila 131,3 miliona eura, a što je u regionu zapadnog Balkana čini državom sa najvećom evropskom pomoći po glavi stanovnika. Crnoj Gori, kao zemlji kandidatu, komponente od III do V su dostupne, ali će biti operativne tek kada

dobije akreditaciju za Decentralizovani Implementacioni Sistem (DIS) koju daje Brisel. Do tada tendere raspisuje i trošenje novca nadzire Evropska komisija. Kako proistiće iz dokumenta EU, IPA II će biti prilagođena specifičnim potrebama i sposobnostima svake zemlje kandidata i potencijalnog kandidata da upotrebi raspoloživa sredstva. Komisija u Briselu namjerava i da za svaku zemlju izradi "Sveobuhvatni strateški dokument" koji će pomoći da se stalno prate i pomoći i reforme sasvim prilagode posebnim potrebama, problemima i sposobnostima određenog kandidata za članstvo u EU. Nužni instrumenti za podršku bi odmah bili primjenjivani i ne bi se čekalo da oni zbog vještačkih pravila dođu na red mnogo kasnije. U nedavnoj raspravi u Evropskom parlamentu predstavnici zemalja zapadnog Balkana su zvaničnicima Evropske komisije i Evropskog parlamenta ukazali da je veoma značajna inicijativa koju je pokrenuta u regionu da se sredstva za reforme ravnomjernije rasporede, kako bi u ranijoj fazi bilo više novca za reforme i pripreme za članstvo. Oni su ukazali da se sad događa da zemlja koja postane članica odjednom može da povuče i 10 puta više novca nego ranije, ali da njena administracija to ne može odmah da iskoristi. Generalni direktor za proširenje u Evropskoj komisiji Stefano Sanino je u raspravi stavio do znanja da će se sa IPA II ići u tom pravcu. Dodao je i da će podjele i prepreke između ključnih komponenti tri, četiri i pet biti praktično uklonjene. Sanino je ukazao na to da će svi budući pregovori o članstvu s nekom zemljom počinjati poglavljima vladavine zakona, osnovnih sloboda i reforme pravosuđa, što znači da će se buduće članice prvo osposobljavati za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Stalno će se pratiti i ocjenjivati napredak svake zemlje pojedinačno. Planira se i da predstavnici vlada Srbije i Makedonije budu pozvani da učestvuju u mehanizmu "dubinskog snimanja" tzv. skrininga svih reformi koje će Komisija sprovesti za Crnu Goru u očekivanju da Podgorica uskoro počne pregovore o članstvu. Sanino je predočio da će značajan cilj proširenja i dodjele pretpri stupnih fondova biti da se ekonomski

Novac iz EU da budu osigurane od korupcije

Zvaničnik Revizorskog suda EU Karil Pingsten je u raspravi o predlozima Evropske komisije za IPA II, održanoj u Spoljnopolitičkom odboru Evropskog parlamenta, naglasio da je ključno da članice EU budu potpuno sigurne da će država kandidat zaista biti potpuno spremna za članstvo.

Pingsten je upozorio da široko rasprostranjena korupcija nanosi veliku štetu zemljama Zapadnog Balkana.

Dodao je i da je Hrvatska, iako je već potpisala sporazum o članstvu s EU, i dalje pod nadzorom zato što još nema dokaza da je njena državna uprava u potpunosti osposobljena da koristi velika sredstva iz strukturnih fondova Unije.

razvoj zemalja zapadnog Balkana podstakne i sredstvima EU, ali i još bližom saradnjom s drugim međunarodnim finansijskim ustanovama, posebno kroz postojeći Investicioni okvir za zapadni Balkan. Taj program pokrenut je 2009. i koristi sredstva EU, partnerskih finansijskih institucija, Razvojne banke Savjeta Evrope, Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), Evropske investicione banke i bilateralnih donatora. Do kraja 2011. odobreni su projekti u vrijednosti 220 miliona eura. Evropska komisija planira da posveti veliku pažnju i saradnji s civilnim društvom zapadnog Balkana i regionalnoj saradnji. U dokumentima Evropske komisije za IPA II stoji i da su "zemlje zapadnog Balkana i dalje relativno mlade države, stvorene poslije raspada bivše Jugoslavije" i da je "još potrebno da se u njima ojačaju politička stabilnost, puno uvreženje načela demokratije, poštovanja ljudskih prava i dobre vladavine".

Izvor: Beta i EurActiv.rs

Što bi trebalo znati prije odluke u ulasku u Evropsku uniju

EU za građane

Direktive, uredbe, aquis communitare, Savjet EU, poglavlja, screening, ... Koliko građana Crne Gore, ali i većine država koje pretenduju da postanu članice EU ili onih koji su u EU, razumiju ili poznaju ovu terminologiju?

Suštinski, za život su bitna potpuno druga pitanja od poznавања uglavnom nezaobilaznih birokratskih termina, kao она о uslovima rada u EU, cijenama, veličini voća, vozačkim dozvolama, školama,... Zbog toga Evropski puls objavljuje odgovore na pitanja bitna za svakodnevni život, a koja bi građanima Crne Gore trebala da približe Uniju.

Da li je državljanin jedne članice EU koji studira u drugoj članici oslobođen plaćanja školarine?

Da, ukoliko i državljeni te zemlje članice ne plaćaju školarine. Naime, plaćanje školarine regulisano je nacionalnim zakonodavstvom svake države članice, ali EU propisuje da bilo koji građanin EU ima pravo studirati u bilo kojoj članici pod istim uslovim kao i državljanin te zemlje.

Kada Crna Gora postane članica EU, ako bi se, primjera radi, otac nekog djeteta zaposlio u Njemačkoj dok bi majka s djetetom ostala zbog posla u Crnoj Gori, majka bi plaćala osiguranje ali bi njemačko socijalno osiguranje platilo razliku u iznosu dječjeg dodatka između te dvije zemlje.

Šta je Program Erasmus?

Program Erasmus je program studentske mobilnosti koji studentima omogućava da dio studija (ili stručnu praksu) provedu u drugoj zemlji EU (od 3 do najviše 12 mjeseci). Kako bi stekli pravo učestvovati u programu, studenti moraju biti upisani najmanje na drugu godinu dodiplomskega studija za vrijeme trajanja mobilnosti. Samo takmičenje objavljaju matična visokoškolska ustanova, kojima se student i prijavljuje za učešće na programu. Matična ustanova bira studente na osnovu njihovog akademskog uspeha i poznавања stranih jezika. Za dodjelu finansijske pomoći studenti se prijavljuju svom matičnom univerzitetu koji pokriva dio troškova boravka. Prije odlaska, student se treba javiti svom i stranom ECTS-koordinatoru kako bi potpisao Ugovor u učenju tzv. Learning Agreement kojim se obavezuje pohađati i položiti ispite koje je odabrao. U ovom programu učestvuju i zemlje koje su u procesu pridruživanja, poput Crne Gore, pri čemu postoje određene razlike u odnosu na pravila koja važe unutra EU, kao što je da sve troškove snosi univerzitet u EU.

Ukoliko se državljanica jedne zemlje članice EU uđe za državljanu druge, da li je brak obavezno registrirati u obje zemlje?

Ne. Brak sklopljen bilo gdje na području EU automatski će biti priznat u svim državama

Unije. Izuzetak su istospolni brakovi koji su trenutno priznati u pet država EU – Belgiji, Holandiji, Portugalu, Španiji i Švedskoj. Odluka o eventualnom priznanju istospolnih brakova u nadležnosti je država članica.

Što je Evropska kartica zdravstvenog osiguranja?

Ovaj dokument omogućava građanima EU, Islanda, Lihtenštajna, Norveške i Švajcarske potpunu medicinsku pomoć i usluge pod istim uslovima kao i državljanima navedenih zemalja. U slučaju da neka članica EU naplaćuje određene medicinske usluge (boravak u bolnici, farmaceutske usluge i sl.), vlasniku kartice uslugu će naplatiti povoljnije i troškovi će mu biti nadoknadeni ili u zemlji u kojoj boravi ili po povratku kući. Kartica ne pokriva zdravstvene troškove ukoliko je svrha putovanja, odnosno boravka bilo liječenje jer se to pitanje reguliše drugim pravilima. Karticu besplatno izdaje

Francuska je plaćala kazne od oko 316.500 eura dnevno jer nije poštovala pravila o Naturi 2000 (koja se odnose na zaštitu životne sredine, dok su Poljskoj iz sličnih razloga uskraćivana sredstva iz EU fondova EU).

država u kojoj građanin ima prijavljen stalan boravak, odnosno zdravstveno osiguranje te države.

Ko je odgovoran za socijalno osiguranje i osiguranje njegove porodice ukoliko se građanin EU zaposli u nekoj drugoj državi članici?

Ukoliko je samo jedan od supružnika zapošljen, a radi u nekoj drugoj članici EU, socijalno osiguranje pokriva ona država u kojoj je ta osoba zapošljena. No, ukoliko su oba supružnika zapošljena, a jedan od njih radi u domovini, socijalno osiguranje za porodicu plaća ona osoba koja ostaje u matičnoj državi. U slučaju dječjeg dodatka, u želji da se djetetu osiguraju najbolji uslovi života, razliku u visini iznosa plaća ona

U EU je zbog urbanizacije i izgradnje infrastrukture ugroženo oko 42% sisara, 15% ptica i 52% slatkvodne ribe, dok je oko 1000 biljnih vrsta pred izumiranjem.

država koja ima veću naknadu. Modeli socijalnog osiguranja razlikuju se od države do države, a moguće ih je pretraživati po državama EU i vrsti socijalnog osiguranja u bazi podataka koja se nalazi na internet stranici Opšte uprave za zapošljavanje i socijalnu politiku Evropske komisije (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en>).

Koji su programi obrazovanja i mobilnosti namijenjeni učiteljima, profesorima i drugima koji se bave mladima?

Tri su glavna programa EU na koja se mogu prijaviti oni koji učestvuju u obrazovnom procesu mladih (osnovno i srednje školstvo) i obrazovanju odraslih osoba. Program Comenius namijenjen je angažovanim u osnovnom i opštem srednjoškolskom obrazovanju, udruženjima koje se bave obrazovanjem, studentima viših godina studija nastavnog smjera, nastavnicima bez iskustva i nezapošljenim nastavnicima. Finansiraju se posjete, seminari, stručna usavršavanja, kursevi, radionice i sl. u zemljama članicama EU. Na sličnom principu radi i program Leonardo da Vinci koji je namijenjen predavačima u srednjim stručnim školama, ustanovama i udruženjima koje se bave stručnim obrazovanjem. Program Grundtvig namijenjen je svima koji su uključeni u obrazovanje odraslih. Takmičenje za učestvovanje u ovim programima objavljuje Evropska komisija, a na svojim stranicama prenosi nacionalna Agencija za mobilnost i programe EU-a, koja ujedno bira pristigle prijave na osnovu njihove uspješnosti. Finansijska pomoć dodjeljuje se za troškove života i putovanja, eventualne pripreme i kotizacije.

Izvor (publikacija "101 pitanje o uticaju EU na živote građana", zvanični sajt Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Hrvatske - www.mvpei.hr)

Diplome za XIII generaciju Škole ljudskih prava

Svečanim uručenjem diploma 08.05.2012. u Podgorici, završen je program XIII generacije "Škole ljudskih prava" u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO), a u okviru programa „Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu“ koji podržava Norveško ministarstvo inostranih poslova.

Diplome je polaznicima uručila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a. Ona je tom prilikom istakla da "Crna Gora još nije društvo kulture ljudskih prava, a jedan od uzroka se nalazi i u danas prisutnim kršenjima prava i izostanku adekvatne reakcije institucija, ali i svijesti građana i građanki o tome koja prava imaju i kako se za njih boriti. Obrazovanjem o ljudskim pravima Crna Gora dobija aktivne građane sa razvijenom demokratskom svijeću i snažan impuls za uvođenje i primjenu evropskih standarda."

Tokom obuke u Školi ljudskih prava, koja je trajala tokom marta i aprila 2012, sticala su se znanja o konceptu, kulturi i principima ljudskih prava, detaljno analizirala međunarodna dokumenta iz oblasti ljudskih prava, standardi i preporuke međunarodnih organizacija, predstavljeni mehanizmi i instrumenti zaštite ljudskih prava, ali i dat osvrt na ljudska prava u Crnoj Gori danas. Školu je uspješno završilo 26 srednjoškolaca i studenata.

Predavači u Školi bili su akademici i profesori crnogorskog i drugih univerziteta, ugledni advokati, sudije, istraživači, poslanici, predstavnici političkih i nevladinih organizacija, ali i institucija koje se bave unaprijeđenjem ljudskih prava u Crnoj Gori.

Regionalnom saradnjom ka demokratizaciji zapadnog Balkana

Friedrich Ebert Stiftung (FES) u saradnji sa Centrom za međunarodne odnose iz Banja Luke i Centrom za međunarodne studije iz Zagreba je organizovao X Školu demokratije za studente iz Zagreba, Podgorice, Tuzle i Banja Luke od 7. do 11. maja.

Studenti su slušali predavanja vezana za teme kao što su demokratizacija i evropske integracije zemalja zapadnog Balkana, suočavanje sa prošlošću, kultura dijaloga, politički sistem u BiH, kao i mnoge druge, koje su pratile vrlo dinamične diskusije. Na Školi je učestvovalo 10 studenata iz Zagreba, 10 iz Banja Luke i po dva studenta iz Tuzle i Podgorice. Iz Crne Gore su učestvovali **Radoš Mušović**, volonter u CGO-u i **Valentina Ćetković**, članica Omladinske grupe CGO-a.

Održana druga "Škola političke filozofije – dr Zoran Đindić"

Uz podršku Balkanskog Fonda za demokratiju i Centra za promociju nauka, a u organizaciji Fondacije dr Zoran Đindić i Fakulteta političkih nauka u Beogradu održana je druga regionalna „Škola političke filozofije dr Zoran Đindić“, od 21. do 26. maja 2012. Među polaznicima bilo je 30 mladih ljudi iz Hrvatske, BiH, Crne Gore, Srbije i Makedonije. Tokom pet dana polaznici su imali priliku da upoznaju osnove političke filozofije, ali i da temeljnije istraže ulogu filozofa **Zorana Đindića** u demokratizaciji Srbije i regiona. Među predavačima su bili profesori sa FPN-a, između ostalih: **Vladimir Pavićević**, **Đorđe Pavićević**, **Vukašin Pavlović**, **Milan Podunavac**, kao i istoričarka **Latinka Perović**, direktorka Kancelarije za EU integracije Srbije - **Milica Delević**, zatim **Dejan Jović**, glavni analitičar u kancelariji hrvatskog predsednika Ive Josipovića, **Nermina Mujagić**, sa Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, itd.

Među polaznicima Škole bili su predstavnici CGO-a, **Mirela Rebronja**, koordinatorka programa, **Damir Nikočević**, saradnik na programima/PR i **Radoš Mušović**, volonter u CGO.

Regionalno okupljanje politikologa u Hrvatskoj

U Rovinju (Hrvatska) je od 9. do 13.05. održan regionalni seminar studenata fakulteta političkih nauka, čiji je organizator bio Fakultet političkih nauka iz Beograda.

Svečanom otvaranju su prisustvovali **Stanimir Vukićević**, ambasador Republike Srbije u Republici Hrvatskoj, izaslanik predsjednika Republike Hrvatske prof. dr **Siniša Tatalović**, istarski župan **Ivan Jaković**, gradonačelnik Rovinja **Giovanni Sponza**.

Na seminaru je učestvovao **Damir Nikočević**, student specijalističkih studija na Fakultetu političkih nauka i Saradnik na programima/PR CGO-a.

“Što od toga imam JA, a što od toga ima moj GRAD?”

Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Gradanskim inicijativama (GI) iz Beograda, realizuje projekat "Evropa u mom gradu", podržan od strane Delegacije EU u Crnoj Gori.

Projekat „Evropa u mom gradu“ ima za cilj jačanje kapaciteta i uloge lokalnih zajednica i organizacija civilnog društva u Crnoj Gori, radi uspostavljanja dugotrajnijeg i efikasnijeg doprinosa procesu EU integracija. Konkretnije, projekat teži povećanju stepena razumijevanja i podrške procesu pristupanja EU građana i građanki Crne Gore, kroz stvaranje uslova za njihovo kvalitetnije učešće u javnim debatama i uspostavljanje platforme za saradnju između lokalnih samouprava, lokalnih organizacija civilnog društva i građana devet crnogorskih opština: Podgorica, Nikšić, Cetinje, Ulcinj, Budva, Herceg Novi, Bijelo Polje, Pljevlja, Kolašin.

Jedna od aktivnosti projekta bila je organizacije tribine «Fondovi EU, apsorpcioni kapaciteti Crne Gore i Zapošljavanje i socijalna politika u EU: politike i standardi», održana 24.05. 2012. u Kolašinu. Na tribini su govorili: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a; **Zoran Rakočević**, savjetnik za pitanja EU integracija u opštini Kolašin, **Aleksandar Drljević**, direktor Direkcije za programiranje, monitoring i evaluaciju finansijske i tehničke podrške (IPA) u MVPEI i **Vojin Golubović**, Institut za strateške studije i projekcije Crne Gore. Skupom je moderirao **Mikan Medenica** ispred lokalne NVO "Natura".

Kuda ide ženski aktivizam?

U Podgorici je 4.05. 2012. održan panel „Kuda ide ženski aktivizam“, uz podršku UNDP, a u organizaciji NVO NOVA. Panel je organizovan kao drugi tok segmenta aktivnosti koje su započete u februaru 2012. godine, kada je sprovedno istraživanje stavova predstavnika/ca civilnog sektora o različitim pitanjima koja se odnose na aktuelni položaj ženskog aktivizma u Crnoj Gori, u kojem je učestvovao i CGO.

Ovo istraživanje je inicirano rukovodeći se procjenom da nove političke okolnosti u Crnoj Gori, nastale kao rezultat procesa pridruživanja Crne Gore EU, mijenjaju uslove u kojima djeluju ženske NVO i da je stoga neophodan dijalog o potrebi promjene politika i strategija ženskih NVO u novim uslovima.

Panelu je prisustovala saradnica u CGO-u, **Tamara Milaš**.

“One World” – International Photo Contest

The Technical Image Press Association (TIPA), a nonprofit based in Madrid, Spain, is launching its first international photo contest on the theme of “One World.” TIPA’s contest aims to help photographers showcase their work to an international community of publishers, agencies and galleries that are always on the lookout for new talented artists.

There are two categories in the ONE WORLD photo contest and both professional and amateur photographers are eligible to enter.

Participants may only submit their photograph(s) in one of the two categories as listed below:

- » Amateur Category. In this category participants may enter 1, 2 or 3 photographs portraying the ONE WORLD theme. Photographs will be judged individually, and only one image will be considered for the contest.
- » Professional Category. In this category participants must enter a series of three photographs that visually tells a story that incorporates and represents the ONE WORLD theme of the contest. The photographs submitted should encapsulate a coherent body of work that will be judged as a portfolio.

Deadline: July 14 2012

Prize: In professional category – EU€6,000 (about US\$7,900), in amateur category EU€4,000 (about US\$5,000)

Read more: <http://www.internationalpeaceandconflict.org/forum>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić
Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
dr Vladimir Pavićević, Damir Nikočević, Petar Đukanović
Prevod i lektura: CGO
Art direktor: Ilija Perić
Ilustratorka: Dragana Koprivica
Producija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu www.cgo-cce.org